రామాయణంలో హనుమంతుడు

ఉషశ్రీ

ఎప్పుడు, ఎక్కడ, ఎవరితో, ఎంత మాట్లాడాలో తెలిసిన వాడు హనుమంతుడు.

రామాయణంలో హనుమంతుని వెంట అనుదినం ఒకగంట తిరుగుతూంటే మన ధీశక్తి వికసించి దానిని ఎదుటివారికి తెలిపే సంభాషణ చాతుర్యం లభిస్తుంది. కిష్కింధలో హనుమత్ప్రవేశం నుండి యుద్ధకాండ చివర రామపట్టాభిషేక పర్యంతం ఈ ధీమంతుని వెంట సావధాన చిత్తులై నడవండి. కొంతలో కొంతయినా మాట్లాడేశక్తి అలవడుతుంది.

4

జాంబవంతుని మాటలు విన్నాడు హనుమంతుడు: శరీరాన్ని పర్వతమంత విశాలం చేసి -

మా తండ్రి వాయుదేవునికి అగ్ని ప్రాణమిత్రుడు, స్నేహితుని కోసం పర్వత శిఖరాలు నేలకూల్చిన వాయుసుతుడను బలంలో వేగగమనంలో ఆయనతో సమానుడను.

ఆకాశాన్ని తాకుతున్న మేరువు చుట్టూ వెయ్యి ప్రదక్షిణాలు చెయ్యాలన్న వాంఛ నాకున్నది. సముద్ర జలాలతో భూమిని ముంచగలను, ఆ జలాలను ఆకాశానికి లేపి జలచరాలను భూమి మీదికి రాల్చగలను.

ఉదయగిరి మీద సూర్యునితో బయలుదేరి ఆయన ఆకాశ మధ్యానికి వచ్చేసరికి నేను పడమటి కొండకు ప్రదక్షిణం చేసి తిరిగి వచ్చి దారిలో ఆయనను దర్శించగలను, మళ్ళీ దక్షిణంగా వెళ్ళి ఉత్తరంగా తిరిగి భూమి మీద కాలుమోపకుండా సూర్యభగవానుడు ఆకాశ మధ్యాన ఉండగా ఆయనను సమీపించి వందనాలర్పించగలను.

వైనతేయుడు, వాయుదేవుడు తప్ప నాతో ఎగురగలవాడులేడు. సముద్రంలోకి దూకి క్షణంలో ఆకాశానికి నేనెగుతుతూంటే మెరుపు తీగలా ఉంటాను, భూమ్యాకాశాలాను ఆక్రమించిన త్రివిక్రముడేమో అనే భ్రమ కలుగుతుంది.

లక్ష్మీ సమానురాలైన సీతాదేవిని చూసి రాగలననే ధైర్యం నా మనసులో, బుద్ధిలో, చేష్టలో (త్రికరణాలు) కలుగుతున్నది. గరుడుని శక్తి, వాయుదేవుని వేగం ఉన్న వాడిని, లంకలో వెదకడం కాదు, లంకను మూలమట్టం పెళ్ళగించి తెచ్చి మీ ముందుంచుతాను, నిర్భయంగా ఉండండి, అన్నాడు.

ఈ సన్నివేశంలోనే హనుమంతుడు ఎక్కువగా మాట్లాడాడు, దానికి కారణం ఆలోచిస్తే, వానరయోధులందరూ నిరాశతో ప్రాణాలు వదిలే దశలో ఉన్నారు.వారందరికీ ధైర్యం కలిగించాలి. నిస్పృహలో ఉన్న వారికి ప్రాణాలమీద ఆశ కలిగించాలి. అందుకే అంతగా ప్రసంగించాడని వ్యాఖ్యాతలు నిశ్చయించారు.

అప్పుడు జాంబవంతుడన్నాడు.

నాయనా, నిస్సందేహంగా మనవారందరికీ సుఖంగా బ్రతికే అవకాశం కలిగించే శక్తి నీకే ఉన్నది. అందరూ నీ క్షేమాన్నే కోరుతూంటారు.

ఋషీణాంచ ప్రసాదేన
కపివృద్ధ మతేనచ
గురూణాంచ ప్రసాదేన
ప్లవస్వ త్వం మహార్ణవం ||

మహర్షుల అనుగ్రహం, వంశవృద్ధుల ఆశీస్సులు, గురువుల శుభకామము సాగరతరణంలో నీకు తోడ్పడతాయి. నువ్వు తిరిగి వచ్చే వరకూ మేము ఒంటికాలిమీద నిలబడి చూస్తూనే ఉంటాం, అన్నాడు.

హనుమ: నేను లంఘిస్తుంటే ఆ వేగాన్నీ, బరువునూ భూమి భరించలేదు కనక గిరిశిఖరం మీదకెక్కి దూకుతా: అంటూ మనస్సును లంకలో నిలిపాడు.

●●●

వానర వీరులను నాలుగు దిక్కులకూ పంపుతూ సుగ్రీవుడు, హనుమంతుని వైపు తిరిగి:

మారుతీ! భూలోకంలో దేవలోకంలో సాగరాలలో నీకు తెలియని ప్రదేశంలేదు; అన్ని లోకాలలో అనాయాసంగా తిరిగి రాగలవాడవు, ధీమంతుడవు, ధీరుడవు, దేశకాలజ్ఞానివి, సీతను చూసి రాగలవాడవు నీవే, అనగా వినిన రామచంద్రుడు, తన అంగుళీయకం హనుమంతునికిస్తూ:

ఈ ఆనవాలు చూపిస్తే జానకి నీ మాటలు నమ్ముతుంది, నీవల్లనే ఈ ప్రయత్నం ఫలిస్తుందని సుగ్రీవుని మాటలనుబట్టి గ్రహించాను.

హనుమా! విక్రమానికి తోడు స్థిరసంకల్పం ఉన్న నీ వల్లే ఈ కార్యం ఫలించాలి. సీతను చూసి సుఖంగా తిరిగిరా, అన్నాడు.

●●●

కిష్కింధకాండ ప్రారంభంలో రాముడు హనుమంతుని మాటలు విని ఆయన్ను శబ్ద బ్రహ్మవేత్తగా ప్రశంసించాడు. ఆ తరువాయి సీతాన్వేషణ సమయం వరకూ రాముని నోట హనుమంతుని ప్రస్తావన లేదు. అందరు మహాయోధులు, యోధపతులు వెడుతున్నా అంగుళీయకాన్ని హనుమంతునికే ఇచ్చి "నీ వల్లనే కార్యం ఫలిస్తుంది" అన్నాడు.

ఈ రెండు సన్నివేశాల మధ్య నెలలు గడిచాయి, కాని వీరుభయులూ కలిసి మాట్లాడడం కనిపించదు, రాముడు వాని ప్రస్తావన తీసుకురాలేదు.

అంటే ప్రభువైనవాడు తన పరిజనంలో ఎవరితో, ఎప్పుడు ఎలా మాట్లాడాలో, ఎలా ప్రవర్తించాలో రాముడు చూపించాడు. ఇంతకాలం రాముడు తనను పిలిపించలేదనీ, నాలుగు మాటలు మాట్లాడలేదనీ బాధపడలేదు మారుతి. మౌనంగా కర్తవ్య నిర్వహణకు పూనుకున్నాడు, అదీ సేవా ధర్మం.

సింహాసనాల మీద ఉన్నవారు రామచంద్రునీ, సేవా ధర్మ నిర్వహణలో ఉన్నవారు హనుమంతునీ ఆదర్శంగా తీసుకోవాలని భావించాడు, వాల్మీకి.

అలాకాక అయినదానికీ, కానిదానికీ ఆయననే రప్పించి వానితోనే మంతనాలు సాగిస్తే మిగిలిన వారికి అసూయపుట్టి వారిలో సేవాభావం కంటే ద్వేషం పెరుగుతుంది. ఈ సూక్ష్మాంశాన్ని విస్మరించరాదు.

కిష్కింధలో హనుమంతుని వెంట సాగర తీరాన నిలబడ్డాం.

''జగామ లంకాం మనసా మనస్వీ''

మనస్వియైన హనుమంతుడు మనసును లంకలో ప్రవేశపెట్టాడు. సంకల్పం కలిగిందీ అంటే అది సంపూర్ణమైనట్లే - అదే హనుమంతుని లక్షణం. మనోజవం అనే దాని అర్థం ఇదే ఇక మారుతతుల్య వేగుని చూడబోతున్నాం.

సుందర హనుమ

తతో రావణ నీతాయాః
సీతాయాః శత్రు కర్శనః
ఇయేష పదమన్వేష్టుం
చారణా చరితే పథిః

సీతాదేవిని అన్వేషించడానికి చారణులు చరించే మార్గాన బయలుదేరాలని శత్రునాశన సమర్థుడైన హనుమంతుడు సంకల్పించాడు. శతయోజన విస్తీర్ణమైన సముద్రం దాటడం ఎవరూ చెయ్యలేనిది, అటువంటి అసాధ్యాన్ని సాధించడానికి నిశ్చయించి మెడముందుకు సాచి తలపైకెత్తాడు. కొండమీది లేత పచ్చిక బయళ్ళలో కొంతసేపు గంతులు వేస్తూ విహరించాడు.

స సూర్యాయ మహేంద్రాయ
పవనాయ స్వయంభువే
భూతే భ్యశ్చాంజలిం కృత్వా
చకార గమనే మతిం

లోక సాక్షియైన సూర్యభగవానునికీ, బలాధిపతి ఇంద్రునికీ, పితృపాదుడైన వాయుదేవునికీ, ప్రజాపతి బ్రహ్మకూ, భూతకోటికీ నమస్కరించాడు.

పర్వదినాలలో సాగరం పొంగేటట్లు శరీరాన్ని పెంచుతున్నాడు. కాళ్ళూ చేతులూ గట్టిగా మర్దించాడు. పర్వతం ఊగిసలాడింది. ఆ ఊపుకి గుహలలోని జంతువులు భయంతో బైటపడ్డాయి. మహాసర్పాలు బుసలు కొడుతూ రాళ్ళను కరుస్తున్నాయి.

ఒక్కసారి జూలు సడలించి మేఘగర్జన చేశాడు. గరుత్మంతుడు పట్టిన పామును విదిలించినట్లు తోకను ఊగిసలాడించాడు.

భుజాలు బిగించాడు, కాళ్ళు వంచి, నడుం సన్నగిల్లజేసి, కన్నులు పైకెత్తి, వాయువును బంధించి హృదయంలో నిలిపి, చెవులు ముడిచి, వానర యోధులను చూస్తూ:

యథా రాఘవ నిర్ముక్తః
శరః శ్వసన విక్రమః

వాయువేగంతో వెళ్ళే రామబాణంలా లంకానగరంలో ప్రవేశిస్తను. అక్కడ సీతాదేవి కనిపించకపోతే సరాసరి దేవలోకం వెడతాను. అక్కడ కనిపించకపోతే లంకచేరి రావణుని బంధించి తీసుకువస్తాను అన్నాడు.

నలభై నాలుగు శ్లోకాలు హనుమంతుని వర్ణన, వర్ణన అంతా ఆయన సాహసం, శక్తి, ఉత్సాహం, బలం వీటితోనే సాగింది.

మాట్లాడడం వచ్చేసరికి రెండే మాటలు –

రామబాణంలా వాయువేగంతో వెడతాను.

సీతాదేవి కనిపించకపోతే రావణాసురుణ్ణి బంధించి తెస్తాను. ఎంత ధైర్యంతో ఉన్నాడో, ఏ శక్తితో వెడుతున్నాడో తెలియజేశాడు. బయలుదేరడానికి ముందు సాగించిన ఉపన్యాసం ఇక్కడలేదు. రెండే రెండు పనులు – సీతను చూడడమో –

రావణుని బంధించడమో –

వానరుల ప్రాణ రక్షణకు అంతకంటె అవసరం లేదు. లేచి వెంటనే హనుమంతుడెలా ఉన్నాడో, సాగుతున్న ఆయన ఎలా ఉన్నాడో, అంతా ఓ వంద శ్లోకాలలో ప్రదర్శించాడు మహర్షి.

దానిని చదువుతూంటే ఎగురుతున్న హనుమంతుని చూస్తూ ప్రత్యక్ష వాఖ్యానం చేస్తున్నట్లు మన కనుల ముందు ఆ రూపం గోచరిస్తుంది. ఆయన దర్శనం ఎంత విశిష్టమో, దానిని అక్షరాలలో బంధించి మన మనస్సు ముందు బొమ్మ కట్టించడంలో ఆ ప్రతిభ ఎంత ప్రకాశిస్తుందో తెలియాలంటే సుందరకాండ మీద మనస్సు పెట్టి మళ్ళీ మళ్ళీ చదువుకోవాలి, చదివించుకుని వ్యాఖ్యానింపించుకోవాలి.

ఎగురుతున్నప్పుడు ఆయన వాలం ఓసారి ఇంద్ర ధనుస్సులా అర్ధచంద్రాకారంలో ఉంది, మరోసారి శరీరం చుట్టూ తిరిగి చక్రాకారంలో ఉంది. సాగుతూంటే వాయువేగానికి సముద్రం ఓ చోట దొన్నెలా అయి, మరో చోట కెరటాలు తాడి ఎత్తున లేస్తున్నాయి.

దారిలో మైనాకుడు విందుచేస్తానన్నాడు, సురస మింగుతానంది, ఛాయాగ్రాహి సింహిక కబళించబోయింది.

ఈ విందులనూ, ఆ అవరోధాలనూ తిరస్కరించి లంక కోట గోడ చేరుతాడు. మైనాకునితో, సురసతో మాట్లాడిన మాటలు ముక్తసరిగా కాలోచితంగా ఉన్నాయి.

లంక ఒడ్డున కొండమీద దిగుతూ – ఇంత శరీరాన్ని రాక్షసులు చూస్తే నా గురించి తెలుసుకోవాలనుకుంటారు అనుకుంటూ అజ్ఞానం తొలిగిన జీవుని వలె, బలిచక్రవర్తి సమీపానికి వెళ్ళిన వామనుని వలె, రూపాన్ని చిన్నది చేశాడు.

కొండమీద తిరుగుతూ –

శతాన్యహం యోజనానాం
క్రమేయం సుబహూన్యపి
కింపున స్సాగరస్యాంతం
సంఖ్యాంతం శతయోజనం

ఈ నూరు యోజనాలేనా, ఎన్ని నూర్లయోజనాలయినా ఇలా వెళ్ళగలను, అనుకున్నాడు.

అంత దూరం ప్రయాణం చేసినా అలసట కనిపించలేదు. హాయిగా తిరుగుతూ లంకా నగరాన్ని చూస్తున్నాడు.

ఆ సమయంలో లంఖానగర ధిష్ఠాన దేవత ఎదురుగా వచ్చి:

ఓ వానరుడా! ఎవడురా; ఏం పనిమీద వచ్చావు, రావణ రక్షితమైన లంకలో అడుగుపెట్టలేవు, నీ సంగతేమిటో వాస్తవం దాచకుండా చెప్పు, అంది.

కథయిష్యామి తే తత్వం

యన్మాం త్వాం పరిపృచ్ఛసి |
కాత్వాం విరూప నయనా
పురద్వారేన తిష్ఠసి
కిమర్థం చాపి మాం రుద్ధ్వా
నిర్భర్త్సయసి దారుణా ||

ఇదీ హనుమంతుని నోట వెలువడిన మొదటి మాట

నీకు మొత్తం అంతా చెబుతాను, అన్నాడు.

నిజానికక్కడ హనుమంతుడు కాక మరెవరయినా ఇలా మాట్లాడతాడా!

అంతటి శక్తిశాలి ముందు ఆ ఆడది ఏ పాటి!

అయినా నా ప్రశ్నకి సమాధానం చెబుతా అన్నాడు వినయంగా. అంటూనే ఈ భీకరాకారంతో, మిడిగుడ్లతో నగర ద్వారంలో నిలబడి అడ్డగించి, నన్నెందుకు బెదిరిస్తున్నావు ? అన్నాడు.

ఆగ్రహంతో వచ్చినవారి ముందు మనమూ ఆవేశంతో ఉండరాదు, అంతమాత్రాన లొంగవలసిన పనిలేదు. అందుకు అనుగుణంగా నీ ప్రశ్నలన్నిటికీ సమాధానం చెబుతా, నీ సంగతేమిటో తెలియకుండా ఎంత చెప్పాలో, ఏం చెప్పాలో తెలియదు కదా! అనకుండా -

నా దారి కడ్డు నిలిచిన దోషివి నువ్వు, ముందు నీ సంగతి చెప్పు అన్నాడు.

ఇలా ఎక్కడికక్కడ ఎంత స్పష్టంగా, క్లుప్తంగా సుటిగా మాట్లాడాలో నేర్పుతాడు, హనుమంతుడు.

అనగానే ఆమె:

రావణుని ఆజ్ఞానుసారం ఈ లంకానగర రక్షణ భారం వహిస్తున్నాను. నన్ను కాదని లంకలో అడుగుపెట్టలేవు. నీ ప్రాణాలు తీసేస్తాను, అంది.

ద్రక్షామి నగరీం లంకాం
సాట్ట ప్రాకార తోరణాం
ఇత్యర్థమిహ సంప్రాప్తః
పరం కౌతూహలం హిమే |

వనాన్యస వనానీహ
లంకాయాః కాననానిచ
సర్వతో గృహ ముఖ్యాని
ద్రష్టుమాగమనం హిమే

ప్రాకారాలతో, బురుజులతో అలరారే కోట చూస్తున్నాను, ఆశ్చర్యంగా ఉంది. వీటితో పాటు లంకలో వనాలు, ఉద్యానాలు, భవనాలు చూసి వెడదామని వచ్చాను.

కోటనూ భవనాలూ, వనాలూ చూడటానికే వచ్చాడా!

చూడడానికి వచ్చానన్నాడు కదా, అంటే ఎంతటి వారితో నయినా నాలుగు మంచి మాటలు మాట్లాడితే మన పని సుఖంగా నెరవేతుతుంది, అందుకే అద్భుతంగా ఉంది మీ నగరం - అది చూసి వెడతాను, అని ప్రశంసించాడు.

ఈ రెండు ప్రసంగాలలో ఆయన వాక్చాతురి, లోకజ్ఞత, వ్యవహార పరిజ్ఞానతత్వం మనకు స్పష్టమవుతాయి.

లంకలో ప్రవేశించాడు హనుమంతుడు.

(తరువాయి వచ్చేసంచికలో)

Comment on this article..

మంచి పుస్తకాన్ని మించిన మంచి బహుమతి లేదు..! వివరాలకు తరువాతి పేజీ చూడండి..!

శ్రీ ఉషశ్రీ పుస్తకాలని
బంధుమిత్రులకి శుభాకాంక్షలతో బహూకరించండి
ధర్మసందేహాలు
వెల రూ. 60/-
50 కాపీలు - రూ. 2400/-
100 కాపీలు - రూ. 4200/-
ధర్మ సందేహాలు
ఉషశ్రీ
శ్రీ వేంకటేశ్వర కల్యాణం
శ్రీ వేంకటేశ్వర కల్యాణం
వెల రూ. 100/-
50 కాపీలు - రూ. 3000/-
100 కాపీలు - రూ. 5000/-
గీతాసారం
వెల రూ. 30/-
50 కాపీలు - రూ. 1250/-
100 కాపీలు - రూ. 2100/-